

S O K F É L E .

56. Szám. Béts. Julius 12-dikén. (4) 1853

Emlékeztető Jegyzetek.

J u l i u s .

10 Jul. — 1290. Arbuz, Turtul és Kemencse Kun László életének véget vetnek számos gyilkos szúrással. — 1809. Verekedés Hollabrunn mellett. — 1852 † Oberleitner András a' Bétsi Egyetem híres tanítója.

11 Jul. — 1689. Bétsben 's környékén szörnyű égi háború, és jégeső.

12 Jul. — 1806. A' Német Fejedelmek a' Rajnai szövetséget kötik. — 1809. Verekedés Znaim mellett. — 1783 szül. Ivánótzon Gyurkovits György úr Posonyi Senator. Életét 's írásainak lajstromát nézd Hormayrs Archiv 1825. Nro. 105.

Carlos lajstroma könyvnélkül.

(Németből.)

Absurdum, minden helytelen észrevétel, mellyel állításinkat más meg támadja: 's azon itélete is, mellyet meg nem foghatunk.

Artz, a' szív hallgató echója.

Aszszonyok, a' legjobb lelkek, ha a' férjfiak ei nem rontják.

Auctorság, eszközök: önszeretet, ítélő tehetség hiánya, könyvek jó lajstrommal, egészséges kezek.

Barát, valódi, ki vakon nem ditsér, 's nyiltan feddi hibáidat, a' szükség idejében pedig szívvel, 's kézzel segít — fekete hattyú.

Boldogság, a' szív láthatára, melly mindenkor annyira távozik tőlünk, a' meynyire közelgünk hozzá.

Criticus, többnyire az, ki maga nem tud könyvet írni, 's azért fitymálja azokat, mellyeket mások írtak.

Foldalék a' M. Kurírhoz.

56 (4)

Elpirulás, olyan valami, mellyből leghamarább kitanúlnak azok, kiknek leginkább szükséges volna elpirúlni.

Ember, mondják kevesb van, mint nemes, az az: Úr.

Eredetiség, olly utánozás, mellyről, a' lepel nints le rántzígálva.

Etiquette, jobban meg kell tartani, mint a' tíz parantsolatot, mert, elmúlasztása nem olly könnyen botsáttatik meg, mint a' legnagyobb véték.

Filozofus, mi kívántatik meg hogy valaki azzá lehessen? — Józan ész, a' világi dolgok, jelenetek és történetek szoros vizsgálása szabadon, halvélekedés nélkül, több gondolkozás mint olvasás; ez tehet filozofussá = böltse: a'ra pedig hogy valaki, erőlkodései után, filozofusnak láttassék, megkívántatik: a' tudatlanság, önszeretet, szemtelenség; hogy beszédeit más ne értse, maga se hidje azt a' mit megmutat, 's ne gyakorolja azt, a' mire másokat tanít.

Fejér személyek, nézd a' tzikelyt, melly a' szükséges roszról 's a' háborúról szól.

Gyermekek, negyven 's ötven évűek — hivatalban 's betsületben.

Izlés, jó, józan ész nélkül lenni, 's még is tudni itélni.

(Folytatása következik.)

Dohány, Tobák (Burnot).

Egy Angol Macnisch Robert Glasgovban nem rég kijött ily tizimű munkájában: „Anatomi of Drunkenness“ (feibontzolása a' Részegülésnek) ennek különbféle nemeiről igen alapos 's kellemes észre vételeket közöl. A' pipa-mámor következéseinek leírása kivált a' milly

új, épp oly mértékben mulattató; mit a' jelen kivonat is munkáiból bizonyít. Macnisch Úr, így szól: „Okozatai a' dohányozásnak igen különbözők a' más nemű részegítő testekéitől. A' helyett hogy a' vérfolyamat siettetné, elszunnyasztja azt, 's ha nagyobb mennyiségben szívódik, gyengülést, érezhető tompulását a' testi idegeknek, szédülést, gondolatink zavarját, gyakori gyomor és főfájásokat, 's nem ritkán a' létezés megállapodását okozhatja. Olajának ereje olly nagy, hogy belőle 3 tsepp egy vérző sebre tseppentve kerülhetetlen halált következtet. — Barrow útazásaiban előhozza a' Hottentoták ezzel éléseket kígyók elvesztésére: „Egy Hottentota — ugymond — oly ügyes volt, hogy egy kígyó nyelvére, éppen midőn azt sziszegve ki nyújtá, egynehány tseppet hinthete. A' következése olly sebes volt, mint a' gyanta villámé (electricá); kiterjeszté gömbölyű testét az állat, 's ez vala utolsó mozdulata. Mértékletes használata a' dohánynak mintegy tsendesen szunnyasztja el a' lelket, 's képebbé teszi az értekek többi örömeinek szelid s' könnyed érzetere. Következései tehát részegítők, 's jó irányal nevezzük az erős dohányozókat kábúltaknak. De akármiképp használják is őt, bizonyos hogy a' testet henyévé, látó tehetségünket remegő fényűvé, 's végre mindennemű érzéki gyönyöröket motskossá 's egészségtelenné tesz. A' dohányozók továbbá ezen tárgyért igen sok időt vesztenek el; ez azomban nem kisebb mértékben esik meg a' vele más érző tehetség (orr) által előknél, mert Lord Stanhope számlálata szerént, egy közép életű ember, ki rendszeren tobákol (minden 10 minutumban egyszer) ezen gyönyörnek legalább is 4 (!) egész évet áldoz fel.

Macnisch Úr azomban ki a' dohány tisztelője nehezen lesz, hogy ne szenvedélyből láttassék beszélni,

ellenoldalát is felvilágosítja ez édeni növénynek. Ezen elmélkedésből a' következőket vonjuk ki: „A' dohányzó sokkal fenségesebb gyönyörben uszkál mint a' tobák szívó. Ábrázatján egy szelíd boldogság fénye tükrözi magát, szemei fénylenek az édes örömtől, 's minden füst gomoly, mely fogai közül kiomlik, egy tündér felhőskének tetszik, mely képzeleti nyájas világát fedve lebben előtte el. Nem azon égi felengzet uralkodik ugyan mámorában, melyet az opium setét keble tenyészt, nem azon deli színezet, mely a' tsendes borivót olly édesen boldogítja, van még is valami édeni báj az ő földi létü álmaiban is. Ha egyszer elébb egy szabad kényü szivást teve kedves eszközéből, lekesebbnek, férjfiásabbnak érzi magát, 's kékellő gőzfellegein képzelmei irányában kellemesebben vagy komorabban tünedeznek a' tárgyak. Hajnali virányokká, tsillámló gyöngyökké, arany 's ezüst halmokká, fejedelmi koronákká tükrözik amannál, vérfolyamokká, robogó villámokká, éjji rémekké, ennél magokat.“ Ez a' legjobb, a' mit egy pipa ditsőségére mondhatni, de nints is többre szükség hogy fényes diadalmi ünnepest ülhessük.

Ne hogy azonban szeretett 's a' deli pipát szerető hontársaim és barátim engesztelhetetlen haragját — minél rettentőbb valami reám nézve nem létez — ez eszre vételek által magamra vonjam, szükségesnek tartom újra megjegyezni, hogy e' jelen elmélkedés Macnisch Robert Úr tollából származik.

Hoványi Ferentz.
P. n. P.

A' legnagyobb szökő kútak Európában.

Ezek vagynak: St. Clouban, Montpellierben, Versaillesban 's Marlyban Frantzia országban, továb-

bá Herrenhausenban Hannovera városánál, 's Vilmos-halman (Wilhelmshöhe) Casselnál Német országban.

1) St. Cloudban a' víz öt ujnyi vastagságban 80—100 lábíg szökik fel.

2) Azon hires vízi műszer Marlyban a' Seine folyóból húz fel vizet 14 nagy kerék 's 225 szivattyú által, 's így a' szükséges víz a' Marly 's Versaillesi kertekbe tsatornáztatik, az utolsó helyben a' víz 80 lábnyira szökik. Marly éjszak felé 's valamivel magasabban fekszik mint Versailles; itt a' víz 96 lábnyira emelkedik. Ezen hydrostatikai műszer fenntartása a' francia háborúk idejében 75000 frankba került évenként (28000 W. tz.). — Reneguin (született 1644 meg holt 1705 29-dik Juliusbán) találta fel ezen mű szert 's az ő útmutatása szerint építette Deville Lüttichi fi, a' 17 századnak vége felé.

3) A' Montpellieri szökőkútból a' víz 70 lábnyira emelkedik.

4) A' Herrenhauseni Királyi kertben lévő vízműszer öt kerékből áll, ha három megeresztetik, a' víz $\frac{1}{4}$ réfnyi vastagságban 88 lábnyira vetődik fel, mind az öt kerék pedig 120 lábnyira löki fel a' vizet.

5) A' Vilmosalmán (Wilhelmshöhe) lévő szökőkút a' vizet 6 ujnyi vastagságban 130—160 lábnyira veti fel.

E g y v e l g e k.

XII Károly Schvétzia Királyjának vala egy kutyája, mellyet igen kedvelvén, minden táborba magával hordozott. Egy ditső Római hős nevével Pompéjusnak nevezé, mert a' vadászaton, mellyet úgy szeretett mint Ura a' hadat, minden kutyák közt leg bátrabbnak és leg ügyesebnek tünteté ki magát. — A' Lengyel táborozások alatt a' kutya megdöglött, a' Király Schvé-

historikus és politikus is talál kedvet: mert Hippokratésen kívül Platonak, Polybiusnak, Ciceronak, Liviusnak, Tacitusnak, 's az újabb időkből Montesquieunek, Rousseunak is vette a' Szerző oknyomozólag hasznát, 's így vezet bennünket a' kultura léptőjén, mellyeken az ember a' vadság, pásztori élet, földmivelés, kereskedés, mesterség és tudomány, 's fényűzés utján polgári és erköltsi tekintetben átmegy.

Névszerént megkérem bizodalommal az előfizetés vagy aláírás öszszeszedésére, 's annak Augustus közepeig hozzám, vagy *Beimel József* pesti Könyvnyomtató Intézetébe leendő küldésére.

Baranya Vgyében *Czirer Antal* orv. dr. és physikus.

Beregh Vármegyében *Cserszky Antal* orv. dr. és phys.

Bétsben *Márton József* királyi profeszszor.

Debretzenben *Péczely József* profeszszor.

Honth Vgyében *Stéger János* orv. úr. és physikus.

Kassán *Keresztesy János* orv. dr. és physikus.

Máramoros Vgyében *Szilágyi János* Predikátor.

Miskoltzon *Szathmáry János* orv. dr. és physikus.

Pesten *Eggenberger József* könyváros.

Pozson Vármegyében *Frey Vintze* orv. dr. és physikus.

Sopronban *Kis János* Superint.

Ugotsa Vgyében *Zsömböry György* orv. dr. és phys.

Veszprimben *Paczkó György* orv. dr.

Zala Vármegyében *Bajomi István* földmérő — Urakat.

Kaposvárrott 30-ik Máj. 1833.

Csorba József, s. k.

T. N. Somogy Vgyének physikusa.

Rejtett szó.

Nép vagyok — egy hetüm elvetvén megmártam Adónist.

Sárosy Lajos.

Megfejtés a' 55. számban: Mazúr.